

21.05.2024

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1197
Toplantı Tarihi/Sayısı : 8.5.2024/229
Karar Numarası : 2024/478
Başvuran : A. Y.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı
Muhatap Adres : Kızılay Mah. İhlamur Sok. No:4 06420 Sıhhiye-Çankaya/Ankara

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, 14/5/2023 ve 28/5/2023 tarihlerinde yapılan genel seçimlerde görme engellilere uygun şablon bulundurulmaması sebebiyle engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

- a. %90 oranında görme engelli olduğunu ve Braille alfabesini ileri düzeyde bildiğini,
- b. 14/5/2023 tarihinde yapılan genel seçimlerde oy kullanacağı sandık görevlilerinden Braille yazı içeren şablon talep ettiğini ancak görevliler tarafından verilen şablonda Braille yazı olmadığını ve oyunu başka bir seçmen yardımıyla kullanmak zorunda kaldığını,
- c. 28/5/2023 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimi ikinci tur oylamasında Braille yazı içeren şablon olmaması sebebiyle yine oyunu başka bir seçmenin yardımıyla kullanabildiğini,
- ç. Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından görme engellilerin bağımsız ve gizli oy kullanabilmesi için üretilen oy şablonunun erişilebilirlik standartlarına uygun olmamasının ayrımcılığa sebebiyet verdiğini,
- d. Uygun şablon olmaması sebebiyle sadece kendisinin değil, binlerce görme engellinin tek başına oy kullanamadığını, akrabaları veya tanımadıkları herhangi bir seçmen yardımıyla oy kullanmak zorunda bırakılarak gizli oy kullanma haklarının ihlal edildiğini,
- e. YSK'nın görme engellilere uygun oy şablonunun hazırlanması aşamasında görme engellilerden ya da engellilik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarından görüş almadığını,
- f. 10/5/2023 tarihinde YSK'ya Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde başvuru yaparak engelli seçmenlerin oy kullanması ile ilgili hangi tedbirlerin alındığı ve oy şablonunun uygun formatta olup olmadığı hakkında bilgi talep ettiğini ancak 26/5/2023 tarihinde gelen cevap yazısında oy şablonunun uygun olup olmadığı hususunda herhangi bir bilgiye yer verilmediğini,
- g. Birleşmiş Milletler (BM) Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin (Sözleşme) 29'uncu

maddesinin engelli bir seçmenin oy kullanırken tercihen başka bir seçmenden yardım alabileceğini içerdiğini ancak uygun şablon olmaması sebebiyle bunun tercih olmaktan çıkarak bir zorunluluğa dönüştüğünü,

ğ. Bu durumun siyasal ve toplumsal yaşama katılım, bağımsız yaşama ve topluma dâhil olma, ülke yönetimine katılma ve gizli oy kullanma haklarının ihlali ve görme engellilere yönelik ayrımcılık niteliğinde olduğunu ifade etmiştir.

3. Muhatap YSK Başkanlığından alınan yazılı görüşte özetle:

a. Görme engelli seçmenlerin kullanabilmesi için oy şablonu yaptırılması hususunun 298 sayılı Seçimlerin Genel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'da yer aldığını, 31/3/2022 tarihinden itibaren örnek şablon çalışmalarına hemen başlanıldığını ve konu ile ilgili çalışmak üzere komisyon oluşturulduğunu, birçok kamu kurum ve kuruluşu, sivil toplum kuruluşu, görme engelli vatandaşlar ve konu ile ilgili diğer muhataplarla toplantı ve görüşmeler yapıldığını, şablonun yapılacağı malzeme cinsi konusunda piyasa araştırması yapıldığını ve söz konusu çalışmaların 9/2/2023 tarihli Kurul Kararı ile 10 aylık bir sürede tamamlandığını,

b. Şablon yapımı çalışmaları kapsamında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Engelsiz Erişim Derneği, Türkiye Beyazay Derneği, Anadolu Engellileri Birleştirme Derneği, Engelli Hakları ve Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Derneği, Türkiye Sakatlar Konfederasyonu, Türkiye Körler Federasyonu, Engelli Stratejileri Araştırma Derneği, Altınokta Körler Derneği ile toplantılar yapılarak görüşlerinin alındığını,

c. Yapılan çalışmalar neticesinde görme engelli oy kullanma şablonunun; oy pusulasındaki mühür basılacak yerler dikkate alınmak suretiyle mühür deliklerinin oluşturularak her seçim türü için her sandığa birer adet olacak şekilde, kolay eğilip bükülmeyen, küçük darbeler karşısında zarar görmeyen kalınlıkta 250 gram Bristol kağıt malzemeden üretilmesine karar verildiğini ve birleşik oy pusulaları ile birlikte üretilerek dağıtımının yapıldığını,

ç. Seçim takvimindeki kısıtlı süre ve genel seçimler ile yerel seçimlerde matbaalardaki üretim süreci riskleri dikkate alınarak mümkün olduğunca sade ve kullanımı kolay bir model tasarlandığını, Braille alfabesinin şablonda yer almasının şimdilik elzem olmadığına karar verildiğini ve şablonda herhangi bir yazı türüne ve sembol işarete yer verilmediğini,

d. Oy pusulalarının üzerinde yer alan bilgilerin oy pusulaları ölçülerine göre oluşturulan oy kullanma şablonları üzerine Braille alfabesi ile aktarılmasının şablondaki yer darlığı nedeniyle fiili olarak mümkün olmadığını,

e. Görme engelli seçmenlerin kamu spotlarından ya da herhangi bir kişiden oy pusulasında yer alan adaylara ilişkin sıralamayı öğrenmesinin yeterli olduğunu, oy kullanma şablonundaki mühür deliklerinin parmakla sayılarak hiç kimseden yardım alınmadan tek başına rahatlıkla kullanılabilmesini ve bu durumun defalarca denenerek uygulamasının yapıldığını,

f. Sandık kurulu görevlileri için sandık kurulu eğitim filmi hazırlandığını ve bu eğitim filminde görme engellilerin oy kullanabilmesi için hazırlanan şablonun nasıl kullanılacağı konusunda bilgilerin de yer aldığını; ayrıca engellilerin oy kullanması ile ilgili kamu spotları hazırlanarak Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ile özel radyo ve televizyonlarda yayımlandığını,

g. 14/5/2023 ve 28/5/2023 tarihlerinde yapılan seçimlerde tüm seçim bölgelerinde her sandığa yeteri kadar oy kullanma şablonu gönderildiğini ve bu konuda hiçbir eksikliğin yaşanmadığını,

ğ. Anayasa'nın 79'uncu maddesi ile 298 sayılı Kanun'un 111'inci ve 132'nci maddelerine göre YSK'nın verdiği kararların kesin olduğunu, aleyhine hiçbir merciye ve kanun yoluna başvurulamayacağını,

h. Başvuranın iddialarının hukuki geçerliliğinin bulunmadığını ifade etmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

a. YSK'nın temel argümanının kararları lehine başka hiçbir merciye başvurulamayacağı olduğunu ancak başvurusunun YSK'nın herhangi bir kararının ortadan kaldırılmasına yönelik olmadığını ve insan hakları mekanizmasına yapılmış bireysel bir başvuru olduğunu,

b Engelli kişilerin seçme ve seçilme haklarının Sözleşme ile güvence altına alınmasına rağmen YSK'nın seçme ve seçilme hakkına ilişkin Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmelerden doğan yükümlülüklerini yerine getirmediğini,

c. Türkiye'nin Sözleşme'ye taraf olduğu 2008 yılından itibaren Anayasa'nın 90'uncu maddesi gereğince gerekli önlemleri alması gerektiğini ve YSK'ya görme engelliler için erişilebilir oy şablonu hakkındaki ilk başvurusunun 2018 yılında yapıldığını ancak YSK'nın 298 sayılı Kanun'da 2022 yılında yapılan değişiklikten sonra bu konuyu gündemine aldığını,

ç. YSK'nın ifadelerinden oy şablonlarını üretirken tam erişilebilirliği sağlamaya istekli olmadığını anlaşıldığını zira görme engellilerin erişimi için en önemli araçlardan olan Braille alfabesinin kullanımının elzem olmadığına karar verildiğinin belirtildiğini,

d. Muhatap görüş yazısında yer alan "*Oy kullanacak görme engelli seçmenlerde zaten oy kullanma şablonundaki mühür deliklerini parmaklarıyla sayarak hiç kimseden yardım almadan tek başına oylarını rahatlıkla kullanabilmektedirler. Oy kullanacak görme engelli seçmenin oyunu kullanmadan önce kamu spotlarından ya da herhangi bir kişiden oy pusulasında yer alan adaylara ilişkin sıralamayı öğrenmesi yeterli olmaktadır.*" ifadesinin YSK'nın ürettiği oy şablonlarının bağımsız oy kullanmayı değil başkasının yardımı ile oy kullanmayı makul gördüğünü gösterdiğini,

e. Görüş yazısında bahsedilen kamu spotlarının milletvekili seçimleri için herhangi bir geçerliliğinin olmadığını belirterek başvurusunun uluslararası standartlar dikkate alınarak sonuçlandırılmasını ve ayrımcılığın tespitinin yapılmasını talep etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kanun önünde eşitlik*" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir... Çocuklar, yaşlılar, özürllüleri, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz ... Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. Anayasa'nın "Seçimlerin genel yönetim ve denetimi" başlıklı 79'uncu maddesi şöyledir:

"Seçimler, yargı organlarının genel yönetim ve denetimi altında yapılır. Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim süresince ve seçimden sonra seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzlukları, şikayet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçim tutanaklarını ve Cumhurbaşkanlığı seçim tutanaklarını kabul etme görevi Yüksek Seçim Kurulundur. Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz ..."

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."

8. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür..."

9. Mezkûr Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"(1) Kurumun görevleri şunlardır: f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek ..."

10. Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir ... (4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz ... (9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

11. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvurunun konusu" başlıklı 31'inci maddesi şöyledir:

"Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, din, dil, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri başvurunun konusunu oluşturur."

12. Mezkûr Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" başlıklı 40'inci maddesi şöyledir:

"(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz."

13. Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir."

14. Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

15. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun (TİHEK) amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

16. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

17. Somut olayda başvuran, 14/5/2023 tarihinde gerçekleştirilen genel seçimlerde oy kullanacağı sandıktaki görevlilerden görme engelliler için hazırlanmış Braille yazı içeren oy şablonu talep ettiğini ancak sandık görevlisi tarafından kendisine verilen oy şablonunun Braille yazı içermemesi nedeniyle oyunu başka bir seçmenin yardımıyla kullanabildiğini; 28/5/2023 tarihinde gerçekleştirilen ikinci tur seçimlerinde de yine aynı sebeple oyunu başkasının yardımıyla kullanmak zorunda kaldığını; bu durumun engellilerin siyasal ve toplumsal yaşama katılım, bağımsız yaşama ve topluma dâhil olma, ülke

yönetimine katılma ve gizli oy kullanma haklarının ihlali ve görme engellilere yönelik ayrımcılık niteliğinde olduğunu iddia etmiştir.

18. Muhatap YSK Başkanlığı ise görme engelliler için hazırlanacak olan oy şablonu için kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve ilgili diğer kişiler ile görüşmeler yapıldığını, seçim takvimindeki kısıtlı süre ve genel seçimler ile yerel seçimlerde matbaalardaki üretim süreci riskleri dikkate alınarak mümkün olduğunca sade ve kullanımı kolay bir model tasarlandığını; oy kullanma şablonundaki mühür deliklerinin parmakla sayılarak hiç kimseden yardım alınmadan tek başına rahatlıkla kullanılabilmesini ve bu durumun defalarca denenerek uygulamasının yapıldığını; tasarlanan oy şablonunun kullanımı konusunda eğitim filmleri ve kamu spotları hazırlandığını ve oy pusulalarının üzerinde yer alan bilgilerin oy pusulaları ölçülerine göre oluşturulan oy kullanma şablonları üzerine Braille alfabesi ile aktarılmasının şablondaki yer darlığı nedeniyle fiili olarak mümkün olmadığını; YSK kararlarının kesin olduğunu ve bu kararlar aleyhine başka bir mercie başvurulamayacağını ifade etmiştir.

19. Somut olaya konu olan görme engelli oy kullanma şablonunun, YSK'nın 9/2/2023 tarihli ve 43 numaralı Kararı ile belirlendiği görülmekle birlikte ilgili Kararın sonuç kısmı şu şekildedir:

"Açıklanan gerekçelerle;

1- Görme engelli seçmenlerin kullanabilmesi için oy pusulalarına uygun şablonun hazırlanmasında kullanılacak malzeme ile sair hususların belirlenmesine ilişkin komisyon raporunun kabulüne,

2- Görme engelli oy kullanma şablonunun, kolay eğilip bükülmeyen küçük darbeler karşısında zarar görmeyen kalınlıkta Bristol yaklaşık (minimum) 250 gram kağıt malzemeden üretilmesine,

3- Görme engelli oy kullanma şablonunun, oy pusulalarının şekli belirlenip, basım aşamasına gelindikten sonra, ittifak oyları için mühür basılacak yerler dahil, oy pusulasındaki mühür basılacak yerler dikkate alınmak suretiyle mühür delikleri oluşturularak komisyon raporu ekinde yer alan örnek şablon gibi üretilmesine,

4- Görme engelli oy kullanma şablonunun, oy pusulasındaki oy verilecek sayıyı mühür delik sayıları ile karşıladığı sürece bütün seçimlerde kullanılmasına,

5- Her seçim türü için her sandığa bir adet şablon gönderilmesine,

6- Düzenlenecek eğitimlerde şablon kullanımı konusuna yer verilmesine, (...) 09.02.2023 tarihinde oy birliği ile karar verildi."

20. Diğer bir ifadeyle, somut olaydaki uyuşmazlığın, YSK'nın 9/2/2023 tarihli ve 43 numaralı, görme engelli oy kullanma şablonunun niteliğine ilişkin kararından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda, YSK'nın görev ve yetkileri ile YSK tarafından verilen kararların hukuki niteliğinin incelenmesi gerekmektedir.

21. Anayasa'nın "Seçimlerin genel yönetim ve denetimi" başlıklı 79'uncu maddesi: "Seçimler, yargı organlarının genel yönetim ve denetimi altında yapılır. Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim süresince ve seçimden sonra seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzlukları, şikayet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçim

tutanaklarını ve Cumhurbaşkanlığı seçim tutanaklarını kabul etme görevi Yüksek Seçim Kurulununur. Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz ..." hükmünü haizdir.

22. 298 sayılı Kanun'un "*İtiraz mercileri*" başlıklı 111'inci maddesinin ikinci fıkrası "*Yüksek Seçim Kurulunun re'sen veya itiraz üzerine vereceği kararlar kesindir.*"; 132'nci maddesinin dördüncü fıkrası ise: "*Kurulun kararı kesindir. Aleyhine hiçbir mercie ve kanun yoluna başvurulamaz.*" şeklindedir.

23. Bununla birlikte somut uyuşmazlığa konu YSK Kararı, seçimde kullanılacak görme engelli oy şablonu ve kullanımına ilişkin olup seçim iş ve işlemleri kapsamında alınmış bir karar niteliğindedir. Danıştay 10'uncu Dairesinin 24/4/2017 tarihli Kararı'nda YSK'nın seçim hukuku kapsamında seçim sürecine ilişkin kararlarına karşı Anayasa'nın 79'uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca başka bir mercie başvurulamayacağı ifade edilmiştir (Danıştay 10. D., 2017/954 E., 2017/2222 K., 24/4/2017).

24. AYM'ye göre ise, Anayasa'nın 79'uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz.*" hükmü ve 298 sayılı Kanun'un 132'nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "*Kurulun kararı kesindir. Aleyhine hiçbir mercie ve kanun yoluna başvurulamaz.*" hükmünde geçen "*merci*" ifadesiyle AYM de dahil olmak üzere başvurulacak idari ve yargısal tüm yer veya makamların kastedildiği ve bu kapsamda YSK kararlarının AYM önünde bireysel başvuruya konu olmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir (AYM, *Atila Sertel*, B. No: 2015/6723, 14/7/2015, para. 40).

25. İlgili mevzuat hükümleri ve yargı kararları birlikte değerlendirildiğinde, somut olaydaki uyuşmazlığın seçim iş ve işlemlerine ilişkin 9/2/2023 tarihli ve 43 numaralı YSK Kararına dayandığı ve bu kapsamda Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerden olduğu tespit edilmiş olup 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında başvuru konusu olamayacağı değerlendirilmiştir.

26. Sonuç olarak, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinde; Kuruma yapılan başvuruların, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulacağı ve sonucunda Kurumun görev alanına girip girmediği yönünden inceleneceği; aynı Yönetmelik'in 67'inci maddesinin ikinci fıkrasında ise ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması durumunda bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda, somut olaydaki uyuşmazlık konusunun Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerden olan YSK Kararına dayanması sebebiyle başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

8/5/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi